

Protokoll 6/2023

fört vid Norra innerstadens stadsdelsnämnds sammanträde
torsdagen den 14 december 2023 kl. 18:00-19:15,
Väderkvarnens samlingsal, Brunngatan 26

Ledamöter

Petter Martinsson (S) Ordförande
Petra Gardos Ek (M) 1:e vice ordförande
Bo Magnusson (MP) 2:e vice ordförande
Anna Ekström (S)
Bengt-Olov Tengmark (S)
Noor Karim Löfgren (S)
Tomas Dillen (V)
Camille Gelfgren (V)
Amelie Langby (M)
Magnus Granat (M)
Anders Lindman (SD)
Linnéa Sandström Lange (L)
Daniele Fava (C)

Ersättare

Fredrik Boeke (S)
Sanna Eliasson (S)
Ola Olsson (S)
Luna Recabarren (S)
Jaime Barrios (V)
Fredrik Strömsten (M)
Douglas Ahlberg (M)
Ann-Christine Carlberg (SD)
Christina Schönberg Messick (L)
Göran Råsmar (C)

Övriga närvarande

Jesper Ackinger Stadsdelsdirektör
Adam Berglund Förvaltningssekreterare
Karin Ekrin Avdelningschef
Gosia Holmberg Avdelningschef
Maria Härenstam Avdelningschef
Helena Näslund Avdelningschef
Helena Wiberg Avdelningschef
Hanna Wirde Avdelningschef
Nina Svensson Nämndsekreterare

Paragraf

§5, §11

Sekreterare

§ 5**Verksamhetsplan för Norra innerstadens
stadsdelsnämnd år 2024**

NI 2023/1137

Beslut

1. Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner verksamhetsplan 2024 inklusive budget och tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden godkänner omslutningsförändringar om 353,3 mnkr.
3. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering avseende klimatinvesteringsmedel elcyklar om 0,2 mnkr.
4. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering avseende klimatinvesteringsmedel trädplantering om 1,0 mnkr.
5. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering avseende investeringsmedel biologisk mångfald ängsytor om 0,4 mnkr.
6. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering avseende investeringsmedel biologisk mångfald trädplantering om 1,0 mnkr.
7. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering avseende investeringsmedel maskiner & inventarier om 3,0 mnkr.
8. Stadsdelsnämnden godkänner resultatenheter enligt förslag i verksamhetsplanen.
9. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Nämndens verksamhetsplan med mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och beskriver vilket resultat som ska uppnås, det förväntade resultatet, för nämndens målgrupper. Nämnden fastställer i vissa fall egna indikatorer för att mäta hur nämnden uppfyller sina mål som ett komplement till kommunfullmäktiges indikatorer. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen. Underlag till måluppfyllelsen är nämndens egna indikatorer, kommunfullmäktiges indikatorer, brukarundersökningar, övriga uppföljningar och analyser samt resultatet av de aktiviteter som genomförts.

Yrkanden

Petra Gardos Ek m.fl. (M) yrkar:

1. att delvis godkänna förvaltningens förslag
2. att därutöver anföra:

För ett tryggt, rent, säkert, levande och hållbart Norra innerstaden

Verksamhetsplanen för Norra innerstadens stadsdelsnämnd har sin utgångspunkt i Moderaternas, Liberalernas, Centerpartiets och Kristdemokraternas gemensamma vision för Stockholms framtid: En modern, frihetlig, trygg, hållbar, tillåtande, ren och framtidsinriktad stad, med en mångfald av människor, företag och föreningar. Vi bejakar stadens styrkor och särart, och framför allt tror vi passionerat på stockholmarnas potential och möjligheter att var och en och tillsammans forma sina egen framtid och förverkliga sina drömmar.

Stockholm ska vara en stad för alla – barn och unga, vuxna och äldre, inflyttade och de som bott här hela sitt liv, anställda, pensionärer och företagare. Här ska det vara lika enkelt att vara singel som att bilda familj och åldras med värdighet. Stockholm ska fortsätta utvecklas i takt med vad stockholmarna önskar, behöver och drömmer om. Service av hög kvalitet och tillgänglighet till medborgarna i våra stadsdelar är utgångspunkten i stadens verksamheter. Målsättningen är att Norra innerstaden ska vara en stadsdel som det är lätt att leva i, med hög kvalitet i tillgängliga förskolor, en trygg och värdig äldreomsorg av hög kvalitet samt stadsmiljöer som är trygga, rena, säkra, trevliga och välskötta i hela stadsdelen.

Verksamheten bör drivas utifrån följande fem inriktningsmål:

- En modern och öppen storstad med goda möjligheter och stor valfrihet för alla medborgare
- En storstad med god tillgång till parker och gröna ytor som är trygga, säkra och rena
- En hållbart växande och dynamisk storstad med en tydlig arbetslinje och hög tillväxt
- En trygg och säker stad som utvecklar och förstärker en värdig äldreomsorg
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för dagens och framtidens företagande

EN TRYGG, LEVANDE OCH HÅLLBAR STAD

Norrmalm och Östermalm är delar av Norra innerstaden som rymmer mycket av det som ger Stockholm sin unika karaktär – från grönområden, vatten och rekreation till ett levande kultur-, idrotts- och näringsliv. På Östermalm bor cirka 80 000 invånare och på Norrmalm ungefär 73 000 invånare och bägge delarna av Norra innerstaden växer. Vi vill ta tillvara och bidra till utvecklingen av allt det som gör våra stadsdelar attraktiva – och agera snabbt när någonting går åt

fel håll. Norrmalm och Östermalm som bildar Norra innerstaden ska vara trygga, levande och hållbara stadsmiljöer som erbjuder den bästa servicen på ett ansvarsfullt sätt, både vad gäller synen på ekonomi och i utförandet.

Vi sätter trygghet högst upp på agendan. Att förbättra miljön i våra parker och att alla ska känna sig trygga med stadsdelens kärnverksamheter är för oss allra viktigast. Vi vill fortsätta prioritera förskola, äldreomsorg, socialtjänst och våra parker. När vi prioriterar rätt och har god hushållning kan vi både ta ansvar för ekonomin och hålla hög kvalitet och service i stadens verksamheter.

För stadsdelsnämndens ansvarsområden handlar det om att vårda våra parker och gröna ytor, skapa en stimulerande förskola som värnar familjens valfrihet, bidra till en meningsfull fritid för barn och unga, trygga omsorgen för äldre och hålla högsta kvalitet i stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Socialpsykiatri och individ- och familjeomsorgen ska likaså fungera väl och utgå från varje individs situation. Stadens kärnverksamheter ska alltid prioriteras. Ordning och reda i ekonomin är en förutsättning för att leverera god service till medborgarna.

Förvaltningens förslag till verksamhetsplan och budget följer i vissa delar inriktningen som sattes av den blågröna majoriteten under föregående mandatperiod. Det är mycket glädjande att viktiga initiativ som platssamverkan för ökad trygghet fortsätter, bland annat kring Karlslan, Odenplan och Strandvägen. Arbetet med fokus på språkkunskaper hos medarbetare i äldreomsorgen och förskolan är ett annat exempel att lyfta fram, liksom utbytet över generationsgränserna och att fortsätta det uppskattade initiativet till minikulturfestival i samband med Stockholms kulturfestival. Vi ser också positivt på att kultur, fritids- och föreningsliv ska vara tillgängligt för alla och att våra parker vårdas. Det skapar förutsättning för stadsdelens verksamheter att jobba långsiktigt och att det inte blir tvära kast för medborgarna i stadens service i form av välfärdsverksamheter.

Därför ser vi med oro på den nya röd-gröna majoritetens iver att av ideologiska skäl återta välfungerande välfärdsverksamheter som idag drivs i privat regi. Ett tydligt exempel är fallet med Katrumpstullens vård- och omsorgsboende som mot förvaltningens uttryckliga inrådan fördes tillbaka i egen regi. Kvalitet måste alltid gå före driftform och samma höga krav ska ställas oavsett om en verksamhet drivs i kommunal-, privat- eller i annan regi.

I verksamhetsplaneringen för år 2024 vill vi mot denna bakgrund särskilt lyfta fram följande områden.

STÄRKT TRYGGHET OCH AKTIVT FÖREBYGGANDE ARBETE

Trygghetsarbetet är inte en kortsiktig satsning, det är ett maratonlopp som inrymmer en stor portion samarbete med relevanta aktörer både internt inom staden och externt med fastighetsägare och näringsliv. Samverkan inom trygghetsområdet bidrar också till att uppfylla de globala målen i Agenda 2030.

Invånarna uppger i mätningar att stadsdelen generellt sett upplevs som trygg. Det är positivt men kan inte tas för givet utan bygger på ett målinriktat arbete. Därför noterar vi med oro färre mätbara indikatorer på detta område, till exempel vad gäller andelen ungdomar som upplever att de blivit utsatta för hot och våld. För staden har den nya majoriteten också minskat antalet ordningsvakter. Förra mandatperioden när vi gemensamt styrde i Stockholms stad storsatsade vi på tryggheten och ökade antalet ordningsvakter från 18 till 200. Nu har det nya röd-gröna styret valt att minska antalet med två tredjedelar. Detta trots att Stockholm befinner sig i en våldsvåg, präglad av systemhotande kriminalitet och uppenbart behöver fler trygghetsåtgärder.

Rådande grova brottsutveckling med skjutningar, sprängdåd och narkotikahandel gör att tryggheten måste vara högsta prioritet. Vi ser gärna att man fortsätter den platssamverkan som inleddes under den förra mandatperioden mellan polis och näringsliv för att trygga området runt och kring till exempel Karlaplan och Odenplan.

Den påbörjade platssamverkan på Odenplan kommer att behöva utvecklas. Målet är att minska otryggheten, kriminaliteten och se till att fler vistas på platsen. På samma sätt finns det ambitionshöjningar kring Observatorielunden där en översyn ska ske för att genomföra åtgärder för ökad trivsamt.

Det är viktigt att vi jobbar med fler förebyggande insatser, både i form av att rutiner för myndighetssamarbete mellan skola, polis och socialtjänst utvecklas vidare och att trygghetsskapande åtgärder genomförs på platser som identifierats som otrygga. Det kan handla om förstärkt belysning, slyröjning, renhållning och utveckling av parkentréer och miljöer i anslutning till tunnelbaneuppgångar.

Trygghetsarbetet måste innebära fortsatta investeringar i den lokala miljön. Under 2022 rustades till exempel Blekholmsterrassen upp och ett stort arbete med att se över Vasaparken inleddes. Detta för att öka trivseln, säkerheten och tryggheten. Konkret kom på plats bland annat ett välbesökt ute-gym, uppskattad boulebana och förbättrad belysning i parken som uppmärksammats och uppskattas av boende och förbipasserande.

Bedrägerier som riktas mot äldre, vilket polisen uppmärksammar i sina analyser, behöver adresseras och stadsdelsförvaltningen måste arbeta med att vidareutveckla verktygen och metoderna för att ge tydlig och lättbegriplig information och stöd till äldre, exempelvis genom hemtjänsten.

Staden och stadsdelsnämnderna på Östermalm respektive Norrmalm agerade på initiativ från stadsdelsnämndsledningarna snabbt under förra mandatperioden för att sätta stopp för otryggheten på Strandvägen respektive Sveavägen. Det skickade en viktig signal om betydelsen av att kunna agera snabbt och på alla nivåer för att slå vakt om tryggheten.

EN LÄRANDE FÖRSKOLA AV HÖG KVALITET SOM SER ALLA BARN

För barnen i förskolan och deras föräldrar behövs fortsatta tydliga satsningar på språket. Språk och lärande hänger nära samman. Barn som har ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd är bättre rustade inför skolstarten och framtiden. Därför väljer vi att prioritera barns språkutveckling genom att uppmuntra och ta vara på nyfikenhet som finns för att kommunicera på olika sätt. Detta är satsningar vi vill se som ger en stadig grund att stå på som senare i livet. Detta i syfte att underlätta skolgång och livet i övrigt. Utemiljön för barn i förskolor är viktig och där vi alltid ska sträva efter att hitta bra lösningar.

Stadsdelsförvaltningens platssamverkan på Sergels torg är till exempel ett ständigt pågående arbete med mycket goda resultat, minskat antal brott och minskad oro.

Norra innerstaden har under det förra majoritetsstyret uppnått stadens bästa förskolor och mest nöjda föräldrar. För att upprätthålla det och fortsätta utveckla verksamheten krävs att majoriteten underlättar för engagerad och välmående personal att ha nära dialog med föräldrar och har tid att se varje barn. Förskolan ska vara en trygg miljö för både barn och pedagoger där barnen får utvecklas i sin egen takt och där

förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande. Vi vill fortsatt satsa på barns fysiska aktivitet som har stor betydelse för en god hälsa och ett gott lärande. Alla barn bör omfattas av en strategi för att öka fysisk aktivitet under förskoledagen.

Förskole-garantin i stadsdelen ska vara ett tydligt prioriterat område för att alla föräldrar ska kunna vara trygga med att det finns plats i förskolan när man behöver. I samband med den nu genomförda sammanslagningen av Östermalms- och Norrmalms stadsdelsnämnder behöver bland annat denna fråga särskilt beaktas i det fortsatta arbetet.

Vi anser inte att förskolorna ska behöva följa samma centralt uppställda matsedlar och inköpslistor. Vi är övertygade om att valfrihet och mångfald skapar bäst förutsättningar för en hög kvalitet, tillgänglighet och service. Vi vill att alla barn ska erbjudas god, näringsrik och varierad mat alla dagar. Varken våra yngsta eller äldsta medborgare får bli medel för politikens mål på andra områden. Verksamheter ska inte tas tillbaka i egen kommunal regi och drift bara för att följa sin ideologiska övertygelse. Det är resultaten i form av kvalitet och service som är det avgörande.

VALFRIHET OCH VÄRDIGHET FÖR ALLA ÄLDRE

Äldre i Innerstaden ska ha en trygg ålderdom präglad av frihet, värdighet och gemenskap. Under förra mandatperioden tog vi krafttag för att motverka ofrivillig ensamhet och social isolering genom att prioritera ett aktivt förebyggande arbete inom stadsdelarnas vård- och omsorgsboenden, hemtjänsten och dagverksamheten för seniorer. Vi vill gärna lyfta fram arbetet med ungdomsbesök på äldreboenden och ser positivt på att det arbetet fortsätter. Genom olika utbildningsinsatser har hemtjänsten på Östermalm respektive Norrmalm bidragit positivt till att utveckla verksamheten. Vi ser positivt på att det arbetet fortsätter och att utbildning och utveckling prioriteras, till exempel språkutbildning och stjärnmärkning.

När befolkningen på i Norra innerstaden blir äldre måste kontinuitet och kvalitet i hemtjänsten säkerställas genom att utgå från stadens värdegrund vid biståndsbedömningen. Kontinuiteten i hemtjänsten är central och stadsdelen behöver arbeta långsiktigt för att också möta framtida utmaningar och testa nya arbetssätt.

Måltidsstunden är central och maten som serveras ska vara god, näringsrik och varierad. När vi har ordning och reda i ekonomin kan vi också fortsätta att ge kärnverksamheterna utrymme att utforma särskilda satsningar för att stärka

gemenskapen, exempelvis kring högtider som jul och påsk. Den ofrivilliga ensamheten ska motverkas. Människor behöver känna samhörighet och gemenskap.

VÄLSKÖTTA PARKER OCH AKTIVT MILJÖARBETE
Östermalms och Norrmalms alla gröna rum har unika funktioner för rekreation, utomhusaktiviteter och som mötesplatser. Parkerna ska vara tillgängliga i livets alla skeden. Här behöver vi ständigt förbättra miljön genom att satsa på trygghetsåtgärder genom mer belysning och slyröjning. Det är viktigt att det finns tillräckligt med utbud av lekplatser och parklekar. För att barn ska uppmuntras till lek krävs kreativa platser.

Förra mandatperioden lade vi stort fokus på miljöarbete och att detta ska ske i nära samarbete mellan invånare, civilsamhälle och näringsliv. När det gäller miljö- och klimatarbetet vill vi att det sätts tydliga mål och delmål om ambitionen för ett fossilfritt Stockholm som också följs upp. Det är viktigt att det när nu sammanslagningen av Norrmalm och Östermalms stadsdelsnämnder går in i nästa fas driver arbetet med välskötta parker och aktivt miljöarbete på ett effektivt sätt.

Tillgång till parker och gröna ytor med biologisk mångfald utvecklas kontinuerligt. Vi genomför åtgärder i stadsdelens parker för att förbättra trygghet och stadsmiljö. Minskande utsläpp från trafik och förbättrad luftkvalitet, minskat buller och ett stimulerande gatuliv med ett rikt kulturutbud ger ökad trivsel och hälsa.

ANSVAR FÖR EKONOMI OCH VÄXANDE NÄRINGS LIV

I vårt Stockholm bemöts utmaningar genom samarbeten mellan staden, företagen, akademin och det civila samhället. Hit ska forskare, turister, investerare och studenter från hela världen söka sig. Stockholm ska vara en stad för alla – barn och unga, vuxna och äldre, inflyttade och de som bott här hela livet, företagare och anställda. Vi tror på stockholmarnas förmåga och rätt att bestämma över sina egna liv och därför är det också viktigt att alla stockholmare är en del av samhällsbygget och både vill och kan bygga sig en bättre framtid. Stockholm ska fortsätta utvecklas i takt med vad stockholmarna önskar, behöver och drömmer om.

Alla behöver stöd någon gång i livet och vi ska ha ett starkt socialt skyddsnät som har som mål att hjälpa människor att stå på egna ben. Socialtjänsten ska ställa tydliga krav i kombination med stöd och motiverande samtal. Insatser mot

barn och unga ska särskilt prioriteras i en nära samverkan mellan socialtjänst och förskola. Driftsformen ska inte vara avgörande.

Det ekonomiska läget med hög inflation och elkrisen gör vardagen för många hushåll och företag tuff. Norra innerstaden har en jämförelsevis med andra stadsdelar låg andel i försörjningsstöd. I tuffare tider behöver vi ta ytterligare höjd i budgeten för att den siffran riskerar stiga, men även jobba ännu mer aktivt för att bidra till att fler personer lyckas stärka sina egna jobbchanser. Det är en frihet- och rättighetsfråga att kunna försörja sig själv och att allt fler i Norra innerstaden klarar av att försörja sig själv är resultatet av ett gott arbete hos förvaltningen och en politisk prioritering.

Näringslivet på såväl Östermalm som Norrmalm består av såväl stora globala företag som lokala entreprenörer. Stockholm ska ha ett företagsklimat i världsklass. En av de faktorer som många företag upplever som hämmande för tillväxten är tillgången till relevant kompetens. Här har Norra innerstaden en viktig uppgift att bidra till Stockholms attraktivitet för talanger, genom att erbjuda såväl en säker stad som stimulerande uppväxtmiljö för den som väljer att bosätta sig här med sin familj.

Inte minst mindre aktörer utmanas inte sällan av att kommunala initiativ tränger undan det privata näringslivet och därmed även skatteinkomster. I Norra innerstaden ser vi dessvärre hur det nya S-ledda styret nu återtar välfungerande verksamhet inom välfärden enbart av ideologiska skäl. Vi vill i stället jobba för en mångfald av aktörer i välfärden. Vi vill även att Norra innerstaden ska vara en stadsdel dit nya företag inom olika sektorer söker sig och bidrar till utvecklingen.

KVALITET I SERVICEN TILL MEDBORGARNA FRÄMST

Vi ser i grunden positivt på sammanslagningen av stadsdelarna Östermalm och Norrmalm och de stordriftsfördelar som det innebär. I det arbetet framåt är det av största vikt att organisationsförändringarna sker på ett sådant sätt att kvaliteten i medborgarnas service inte riskeras. Att sätta kompetens först så att strategisk personal behålls och jobba för en god arbetsmiljö för medarbetarna i verksamheterna behöver också stå i fokus för att skapa bästa möjliga förutsättningar för dem att fullfölja sitt uppdrag på ett fullgott och rättssäkert sätt.

Det vilar ett stort ansvar på den nya majoriteten i staden att genomföra förändringen på bästa sätt, så att de synergier som eftersträvas får önskad effekt och stadsdelsnämndens närhet och lokalkännedom inte går förlorad. Ordning och reda i stadens ekonomi är en förutsättning för att alla verksamheter i staden ska fungera. Service och omsorg till stockholmarna är utgångspunkten i stadsdelsnämndernas verksamheter, oavsett som den handlar om förskola, äldreomsorg, stadsmiljöarbete eller någon annan fråga som stadsdelsnämnderna tar beslut om.

Vi står på stockholmarnas sida och har en tydlig målsättning med vår politik, att lösa de problem som stockholmarna upplever. Det är inte ett löfte om att politiken kan lösa alla problem. Men det är ett löfte om att vi ska lösa de problem som bara kan lösas genom gemensamma politiska beslut. Vi ska värna och utveckla Stockholm och ta vara på dess unika karaktär och skönhet. När staden utvecklas ska det göras med samförstånd med de som bor här.

Vi accepterar aldrig att människor i Stockholm får sin frihet begränsad på grund av diskriminering, rasism, antisemitism eller otrygghet. Vi arbetar målmedvetet för ökad frihet genom kraftfulla insatser mot den växande brottsligheten som idag orsakar svåra problem i delar av staden och som begränsar människors frihet och trygghet.

Linnea Sandström Lange (L) yrkar:

1. Att avslå stadsdelsförvaltningens förslag till beslut.
2. Att uppdra åt stadsdelsförvaltningen att återkomma med förslag till verksamhetsplan i enlighet med vad som nedan anförs.
3. Att därutöver anföra:

Verksamhetsplanen för Norra innerstadens stadsdelsnämnd har sin utgångspunkt i Moderaternas, Liberalernas, Centerpartiets och Kristdemokraternas gemensamma vision för Stockholms framtid: En modern, frihetlig, trygg och hållbar, tillåtande och framtidsinriktad stad där det finns en mångfald av människor, företag och föreningar. Vi bejakar stadens styrkor och särart, och framförallt tror vi passionerat på stockholmarnas potential och möjligheter att var och en och tillsammans forma sina egen framtid och förverkliga sina drömmar.

I vårt Stockholm bemöts utmaningar genom samarbeten mellan staden, företagen, akademin och det civila samhället.

Hit ska forskare, turister, investerare och studenter från hela världen söka sig. Stockholm ska vara en stad för alla – barn och unga, vuxna och äldre, inflyttade och de som bott här hela livet, företagare och anställda. Vi tror på stockholmarnas förmåga och rätt att bestämma över sina egna liv och därför är det också viktigt att alla stockholmare är en del av samhällsbygget och både vill och kan bygga sig en bättre framtid. Stockholm ska fortsätta utvecklas i takt med vad stockholmarna önskar, behöver och drömmer om.

Vi står på stockholmarnas sida och har en tydlig målsättning med vår politik, att lösa de problem som stockholmarna upplever. Det är inte ett löfte om att politiken kan lösa alla problem. Men det är ett löfte om att vi ska lösa de problem som bara kan lösas genom politiska beslut. Vi ska värna och utveckla Stockholm och ta tillvara på dess unika karaktär och skönhet. När staden utvecklas ska det göras med samförstånd med de som bor här.

Vi accepterar aldrig att människor i Stockholm får sin frihet begränsad på grund av diskriminering, rasism, antisemitism eller otrygghet. Vi arbetar målmedvetet för ökad frihet genom kraftfulla insatser mot den brottslighet som idag orsakar svåra problem i delar av staden och som begränsar människors frihet.

Ordning och reda i stadens ekonomi är en förutsättning för att alla verksamheter i staden ska fungera. Service och omsorg till stockholmarna är utgångspunkten i stadsdelsnämndernas verksamheter, oavsett om den handlar om förskola, äldreomsorg, stadsmiljöarbete eller någon annan fråga som stadsdelsnämnderna tar beslut om.

Liberalismens viktigaste värdering är frihet

Liberalismens viktigaste värdering är frihet. Det handlar om allas rätt att självständigt - eller i gemenskap med familj, vänner, arbetskamrater eller andra – forma sina liv efter egna önskemål och värderingar. Enligt socialliberalismen, som är den liberala riktning som Liberalerna företräder, har den offentliga sektorn – stat, region, kommun – en viktig roll att spela för att öka friheten. I Stockholm vill vi liberaler i politisk praktik bidra till det.

Oavsett om ens förfäder bott i Stockholm sedan generationer tillbaka eller om man kom hit alldeles nyligen bidrar man till att Stockholm blir en rik stad. I möten mellan människor och kulturyttringar från hela världen utvecklas den stockholmska och svenska kulturen.

I det liberala samhället ska alla, oberoende av funktionsförmåga och boendeområde, men också oavsett könsidentitet, ålder, etnicitet, religiös tro eller kulturell bakgrund, ges förutsättningar att leva ett gott liv.

Stadsdelsnämnderna spelar en viktig roll i den lokala demokratin och principen om att stadens myndighetsutövning ska komma så nära medborgarna som möjligt.

Stadsdelsnämnderna har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet och har ett stort inflytande på många invånares livskvalitet och livsmöjligheter. Utifrån en bred kompetens ska stadsdelsnämnderna erbjuda en hållbar samhällsservice av hög kvalitet.

Stadsdelsnämnderna ska vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare, stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att säkerställa likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetskapande arbete. Arbetet innefattar såväl sociala förebyggande insatser som fysiska åtgärder i närmiljön. Stadsdelsnämndernas sociala insatser är avgörande för att ge alla barn en god barndom och en lyckad skolgång. En nära samverkan med lokalpolis, brandförsvaret, det lokala näringslivet, fastighetsägare, föräldrar och föreningar är en förutsättning för trygghetsarbetet. Stadsdelsnämnderna ska prioritera arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad, samt delta i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna samverkar nära med andra nämnder, särskilt socialnämnden, utbildningsnämnden, förskolenämnden och äldrenämnden. Vi ser att det behövs tydliga direktiv och budgetuppdrag som berör fler nämnder i det förebyggande trygghetsarbetet. Det är därför oroväckande att majoriteten inte inkluderat utbildningsnämnden i viktiga samhandlingsuppdrag mellan skola och socialtjänst. I flera stadsdelar framkommer det nu att det finns problem med samhandlingen. Då behövs det politisk styrning, inte passivitet.

I många områden i Stockholm saknas tillgång till lokaler för förenings- och kulturlivet. Även gymnastiksalarna bör göras tillgängliga för idrottsföreningar. Det råder stor brist på träningslokaler i Stockholm vilket innebär att föreningarna

inte har möjlighet att ta in en stor del av de barn och ungdomar som vill delta. Därför ska majoriteten av stadens skolor iordningsställas för uthyrning. Lämpliga matsalar eller aulor kan efter skoltid bli en resurs för det lokala föreningslivet, t.ex. för styrelsemöten, årsmöten, studiecirkel, dans, drama, musik, bokcirkel. Detta ska ske utan att det belastar skolornas budget eller arbetstid, och kunna bokas via stadens bokningssystem.

Operation Pojke

Den våldsvåg som skakat Stockholm under året har visat att en överväldigande majoritet av de inblandade är minderåriga pojkar. Det handlar om unga pojkar som tillägnat sig värderingar som lyfter fram våld som något manligt och önskvärt. Gemensamt är också att dessa pojkar oftast varit föremål för socialtjänstens insatser under många år. Det är barn vars problembeteenden ofta varit känt sedan förskolan men inte tagits på allvar i tid. Om dessa värderingar inte tas på allvar i ett tidigt skede är risken att problemet bara växer sig större. Det behövs nu en kraftsamling från förskola, skola, socialtjänst, polis och övriga samhällsaktörer för att ta pojkars värderingar och problembeteenden på större allvar. Vi kallar denna satsning för Operation pojke och stadsdelsnämnderna har en central roll i detta arbete.

Skolfrid

Liberalerna har länge drivit frågan om att arbeta med trygghet i skolan genom tydliga ordningsregler, nolltolerans mot kränkningar och förväntansdokument rikade mot elever och vårnadshavare. Liberalerna vill se att frågan om trygghet och studiero vidgas till att handla om skolfrid. Skolfrid innebär att eleven ska vara trygg på väg till skolan, i klassrummet, på rasten och när eleven går hem från skolan. Skolfridens upprätthållande är en kontinuerlig process med flera inblandade parter: lärare, ledning, elevhälsa, elever, föräldrar, socialtjänst, polis och andra samhällsaktörer.

Stadsdelsnämndernas roll i upprätthållandet av skolfriden är till exempel att arrangera trygghetsvandringar för skolpersonal, elever och föräldrar i stadsdelen för att identifiera saker i den fysiska miljön som kan förbättras, det kan vara allt ifrån miljön på skolgården till viktiga vägar till och från skolan som elever rör sig på. Vi Liberaler ser även vikten av att modellen Våga anmäla och våga vittna sprids för att inbegripa fler stadsdelar i Stockholm stad.

Barn i samhällets vård

Insatser för att stabilisera skolgången för barn i samhällsvården är grundläggande för att förebygga

kriminalitet och sociala problem. I Barnombudsmannens rapport för 2023 omnämns inte placerade barn en enda gång. Det är ett väldigt tydligt tecken på hur osynliggjorda dessa barn är. Mycket mer fokus behöver vara på uppföljning, samt syskon i familjer där ett äldre barn placeras. Sammanslagningen av stadsdelsförvaltningarna Norrmalm och Östermalm får inte resultera i att barn hamnar i kläm på grund av en ökad arbetsbörda för socialtjänsten.

Socialtjänstens medansvar för barns skolframgångar måste utvecklas ytterligare. Stockholm måste bli mycket bättre på att se till att barn som är placerade eller omhändertagna också får en fungerande skolgång och stadsdelsnämnderna ta ansvar för att följa upp deras kunskapsresultat. Målet måste vara att barnen faktiskt når upp till kunskapsmålen, når gymnasiebehörighet och även går ut gymnasiet med fullständiga betyg. För barn och unga som samhället omhändertagit är skolgången den viktigaste skyddsfaktorn för framtiden.

Vi efterfrågar systematisk och anonymiserad sammanställning av skolresultat på aggregerad nivå, precis som redan görs för exempelvis nyanlända elever. Vår uppfattning är att de omhändertagna och placerade barnens skolresultat skall följas upp mycket noga, då det är staden som i dessa fall har klivit in som vårdnadshavare. Då är det rimligt att staden följer upp dessa barns skolresultat i alla årskurser.

Systematiken i uppföljningen av barnens skolresultat, hälsa och tandstatus ska komma tillstånd på sådant sätt att nämnderna och kommunfullmäktige kan följa barnens utveckling i såväl tertiärrapporter som verksamhetsberättelsen.

Vi ser även vikten av att förbättra eftervårdsarbetet kring unga som placerats på institution. Målsättningen måste vara att ett barn som placeras kommer ut i bättre skick än vid placeringen. Så är det dessvärre inte idag. Om dessa ungdomar inte kan slussas tillbaka in i samhället på ett bra sätt skapar det otrygghet för hela samhället. Att minska risken för att unga begår de grövsta våldsbrotten efter att en placering avslutats skulle ha avgörande betydelse för att minska den grova kriminaliteten.

Stadsdelsnämndernas har ett särskilt ansvar att prioritera dessa barns behov, samt att särskilt arbeta med att förbereda återslussningen ut till samhället så att inte placeringarna blir förgäves. I Liberalernas reservationsbudget uppdrar vi åt

stadsdelsnämnderna att tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden utveckla rutiner för att säkerställa att utslussning av placerade barn och unga efter placering görs med barnets bästa i fokus och att planering av detta påbörjas direkt när placeringen påbörjas, samt möjliggöra för fortsatt stöd även efter att barnet fyllt 18.

När barn och unga kommer ut från SiS-hem och HVB-hem är det viktigt att de ges förutsättningar att kunna klara sig i skolan. Annars är risken överhängande att behandlingsresultaten blir bortkastade och den sociala problematiken fortsätter. Det måste vara väl förberett när barn som varit placerade kommer tillbaka så att det inte uppstår oordning eller i värsta fall kaos. Det bör också göras en bedömning om eleven som varit på SIS-institutionen kan klara av att vara i den ordinarie skolmiljön eller om det inte är lämpligt.

Vi har fått information från skolor att man inte får tillräcklig bakgrundsinformation om elever som varit placerade på institution. Till exempel saknas ofta information om varför ungdomarna suttit på ungdomshem eller hur deras tidigare skolbakgrund ser ut. Det blir då svårt för skolpersonalen att veta hur de ska arbeta med eleverna. Än värre kan brist på information leda till kontraproduktiva åtgärder, och det inträffar då att eleverna istället snabbt blir hemmasittare. Eleven kan ha omhändertagits av många olika anledningar, till exempel på grund av psykisk sjukdom eller på grund av tung kriminalitet. Beroende på orsak krävs olika arbetsätt och bemötande.

Stadsdelsnämnderna har också ett viktigt arbete i att tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden och förskolenämnden uppdatera strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet i enlighet med Liberalernas förslag, med särskilt fokus på omhändertagna barn och unga.

Förskola

Förskolan lägger grunden för livet. Att få tillgång till språk, socialt samspel och utvecklande lek ger en god grund för hela skolgången. Förskolorna i Stockholm ska ge alla barn en god omsorg och start i livet. Föräldrar ska känna sig trygga med att förskolan erbjuder en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet där varje barn får möjlighet att utvecklas.

Förskolan fyller en särskilt viktig roll för de barn som inte har med sig svenska språket hemifrån. Barn som har gått i förskolan har en snabbare språkutveckling än barn som varit

hemma de första levnadsåren och klarar senare också grundskolan bättre. Av det skälet ska alla barn ges möjlighet och uppmuntras att gå i förskolan.

Ett gott ordförråd är en avgörande faktor, inte bara för en lyckad skolgång, utan också för att kunna ta del av andras känslor och uttrycka sina egna, liksom för ett livslångt lärande. Därför ska förskolorna fokusera på barnens språkutveckling. Barn i behov av särskilt stöd ska upptäckas tidigt och få de stödinsatser som behövs. Övergången till skolan ska utvecklas med fokus på barnens språkutveckling och behov av särskilt stöd för att säkerställa att de får en så god skolstart som möjligt.

För oss liberaler är det självklart att barns uppväxtvillkor och möjligheter inte ska begränsas av könsroller. Det handlar om att öka möjligheterna istället för att begränsa dem, att skapa mångfald för alla barn oavsett kön. Ett aktivt jämställdhetsarbete ska därför genomföras på alla förskolor.

Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Samarbetet mellan förskola och socialtjänst ska fortsätta att stärkas. Insatser för att stärka barns uppväxtvillkor och stödja familjer bör komma redan i förskoleåldern, inte senare när en stor del av barndomen redan passerat. Förskolans rutiner för tidig kontakt med socialtjänsten bör därför utvecklas.

Arbetet kring att motverka negativa maskulinitetsnormer, arbeta mot våld, utveckla förmågan till socialt samspel samt att förmedla sina egna känslor och ta hänsyn till andras integritet måste börja redan i förskolan. Förskolenämnden behöver ges i uppdrag att leda arbetet med att utveckla pedagogiken kring socialt samspel, samtycke, maskulinitetsnormer och känslouttryck i förskolan, och stadsdelsnämndernas förskolor ges uppdraget att implementera det. Rörelseglädje och ett aktivt liv lägger grunden för den livslånga hälsan. Förskolorna ska fortsätta arbeta med att öka barnens utevistelse och rörelse i förskolan.

Förskolans verksamhet är grunden för ett stort ordförråd, vidgade vyer och en bra skolstart för stadens barn. Det är en av stadens viktigaste verksamheter och en avgörande uppgift att bibehålla och öka kvalitén i stadens förskolor.

Gott samspel mellan förskola och föräldrar är avgörande för en trygg förskolevistelse och grund för en bra skolgång.

Kommunikationen behöver fungera väl, i synnerhet inför barnens övergång till skola.

Barn, kultur och fritid

I Liberalernas Stockholm har alla barn och unga rätt till en trygg och stimulerande uppväxt under goda levnadsvillkor. I stadsdelarna bedrivs angelägen och viktig verksamhet i både kommunal och fristående regi, för att ge alla unga i Stockholm tillgång till ett brett och kvalitativt utbud av fritidsaktiviteter. Detta ska värnas och utvecklas.

Det är angeläget att man i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Aktiviteter ska utformas inkluderande för alla och vara fysiskt tillgängliga för barn och unga med funktionsnedsättning. Det ska finnas trygga arenor och verksamheter för flickor och specifika målgrupper så som nyanlända och hbtqi+ personer. Det ska finnas verksamhet och mötesplatser för unga hbtqi+-personer i hela staden, som även är tillgängliga för unga hbtqi+-personer med funktionsnedsättning. Stadens parklekar är en viktig del av många barns fritid. Stockholm ska i stadsplaneringen öppna upp för fler parklekar som ska vara tillgängliga för stadens öppna förskolor, samt erbjuda pedagogiska och lekfulla miljöer. Det är viktigt att öka möjligheten till spontanidrott i anslutning till parklekar, särskilt i Norra innerstaden, som är tätbebyggd.

Det ska finnas trygga arenor och verksamheter för flickor och specifika målgrupper så som nyanlända och hbtqi+-personer. Det ska finnas verksamhet och mötesplatser för unga hbtqi+-personer i hela staden, som även är tillgängliga för unga hbtqi+-personer med funktionsnedsättning.

För flertalet ungdomsgårdar i staden är det en självklarhet att tydligt visa visuellt i lokalen att man välkomnar alla ungdomar. Vid besök på en del ungdomsgårdar i stadsdelar i ytterstaden har det framkommit att sådana symboler inte finns. Som orsak har angivits att hbtqi-frågan kan vara känslig både för personal och ungdomar och att man som verksamhet vill förhålla sig neutral. Problemet är dock att det inte är en neutral hållning, utan snarare riskerar att exkludera ungdomar. Hbtqi+-symboler ska vara en självklar del i stadens barn- och ungdomsverksamheter, även där det inte finns en uttalad hbtqi+-verksamhet, just för att synliggöra och normalisera något så självklart, både för berörda minoriteter men även för heteropersoner. Här bör Norra innerstaden, med sitt centrala läge, erbjuda en mötesplats för alla hbtqi+-ungdomar runt om i staden.

Den öppna fritidsverksamheten ska ha ett nära samarbete med andra aktörer som arbetar förebyggande, så som exempelvis socialtjänsten, civilsamhället och fältassistenter. Kunskap om socialtjänstens uppdrag ska stärkas inom fritidsverksamheterna för att tidigt identifiera barn och unga i riskzon eller som misstänks fara illa.

Äldreomsorg

I Liberalernas Stockholm är vi individer hela livet. Även när vi behöver stöd och hjälp från andra har vi rätt till respekt för våra behov, våra livsval och våra intressen. Kvalitet, valfrihet och mångfald är en självklarhet.

Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. Äldreomsorgen ska ha den äldres individuella behov och önskemål i fokus samt präglas av kontinuitet och hög kvalitet i alla insatser. Äldreomsorgen ska främja en hög livskvalitet för den enskilde, oavsett hälsotillstånd och ålder. Alla äldre ska få en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan och individuella behov och förutsättningar ska beaktas. Fler fasta anställningar, ökad kontinuitet och större möjligheter till kompetensutveckling krävs. Den medicinska kompetensen måste öka.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att det finns en mångfald av boendeformer och att de äldre som behöver komma till ett äldreboende får göra det i tid.

De anhörigas situation måste särskilt uppmärksammas och ambitionerna höjas i enlighet med det program för anhörigstöd inom socialtjänst och äldreomsorg som infördes under Liberalernas tid vid makten.

Ofrivillig ensamhet är ett stort hälsoproblem i vårt samhälle, något som blivit än mer tydligt i och med pandemin. Många äldre har levt i långvarig isolering. Genom samverkan med civilsamhället ska staden arbeta för att bryta social isolering och ge möjlighet för människor att träffas. Det ska finnas träffpunkter och möteslokaler som är öppna även på somrar och storhelger. Vidare ska hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser fortsätta prioriteras och utvecklas. Alla äldre på vård- och omsorgsboenden ska erbjudas dagliga sociala aktiviteter och utevistelser. Den enskilde ska ha stora möjligheter till påverkan och inflytande kring sin vardag. Äldreomsorgen ska utgå från ett jämställdhetsperspektiv och uppmärksamma äldre som utsätts för våld i nära relationer.

Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta med att förebygga ofrivillig ensamhet. Genom satsningar Matvänner ska äldre personer i Stockholm erbjudas möjligheten att köpa och äta mat på det lokala äldreboendet en gång i veckan tillsammans med andra personer i närområdet.

Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över hur måltider och måltidsmiljö kan förbättras. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras. Det ska fortsatt vara möjligt att få hjälp med matlagning i hemmet i stället för matlådor. För att måltiden ska få ett socialt innehåll ska fler äldre kunna få äta i sällskap med andra, exempelvis på en social träffpunkt, i samarbete med föreningslivet eller som en biståndsbedömd insats. I detta arbete är matlyftet en viktig insats.

Strategisk kompetensförsörjning är prioriterat inom äldreomsorgen. Det är angeläget att staden arbetar systematiskt med såväl kompetensutveckling av befintliga medarbetare och rekrytering av nya medarbetare för att möta kommande behov av en mer kvalificerad vård och omsorg. För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från stadens äldreomsorg måste chefer och medarbetare fortsätta utveckla sina kunskaper samt ges en bra och hållbar arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Inom tidigare Östermalms stadsdelsförvaltning har särskilt utbildning i svenska språket prioriterats för de medarbetare som inte har flytande svenska. Vi önskar att detta ska fortsätta i hela stadsdelen.

Stöd och service för personer med funktionsnedsättning

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar och önskemål, kunna leva ett självständigt liv och ha en sysselsättning, ett arbete att gå till eller studera.

Stockholm ska vara en levande och socialt hållbar stad, där alla är delaktiga i sam-hällsutvecklingen utifrån sina egna förutsättningar. Funktionsnedsättning ska aldrig vara ett hinder för att någon ska kunna utvecklas och leva det liv som den önskar. Staden och välfärden ska byggas utifrån tillgänglighet och delaktighet från början. Hinder för en tillgänglig stad ska avlägsnas.

Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället på lika villkor som övriga stockholmare. Utgångspunkten ska vara att funktionshinder inte är en egenskap hos individen utan uppstår i relation till den omgivande miljön. Insatserna ska ge stöd vid funktionsnedsättning och kompensera brister i samhällets tillgänglighet och andra hinder för delaktighet, självständighet och självbestämmande. Detta kräver personal med hög kompetens som kan ge ett gott bemötande och omsorg med god kvalitet. Därför är det viktigt att stadsdelsnämnden fortsätter certifiera personalen i det pedagogiska ramverket och fortsätter arbeta utifrån färdplanen för en enhetlig yrkestitulatur.

Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. All information och kommunikation under handläggningen och genomförandet av stöd och insatser ska vara tillgänglig och individuellt anpassad.

Rätten till kultur, vidgade vyer och det fria ordet gäller alla i staden. Liberalerna föreslår en kulturbonus enligt Kulanpremiens modell där personer inom LSS målgrupp får rabatterat inträde till kulturaktiviteter, på samma sätt som gäller inom förskolan och äldreomsorgen.

Jämställdhets- och barnrättsperspektivet ska beaktas och anhöriga ska få det stöd de behöver. Ledsagning och personlig assistans ska vara flexibla insatser så att alla kan delta i samhällslivet på lika villkor. Biståndsbedömningen ska vara rättssäker och likställig och den enskilde ska ha möjlighet att påverka de insatser som ges.

Individ- och familjeomsorg

I Liberalernas Stockholm kan alla stockholmare utvecklas utifrån sina förutsättningar och drömmar. Den som behöver hjälp under en period ska få det stöd man behöver för att sedan kunna leva ett självständigt liv, utan myndigheters inblandning. Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva stöd och så tidigt som möjligt erbjuda en modern och rättssäker socialtjänst med evidensbaserade insatser som brukarna efterfrågar. Socialtjänsten ska vara likvärdig och tillgänglig oavsett var i staden man bor.

Den falska ryktesspridning som sker om socialtjänsten i Sverige är helt oacceptabel. Socialtjänsten har samtidigt en viktig uppgift att jobba folkbildande kring den välfärdsservice

som socialtjänsten erbjuder, sin roll i samhället och skapa förtroende bland invånarna. Socialtjänsten ska därför utveckla det uppsökande arbetet och finnas närmare medborgarna i deras vardag, bland annat ute på förskolor, skolor, familjecentraler etc. Mer teambaserade, tvärprofessionella och individcentrerade arbetssätt ökar möjligheterna att snabbt komma in med insatser. Det är också viktigt att socialsekreterarna alltid ges fullt stöd av stadsdelsförvaltningens chefer och säkerhetsansvariga när de behöver fatta svåra beslut i komplexa ärenden. Hot, våld och trakasserier kan aldrig accepteras.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver. Socialtjänsten ska i nära samverkan med socialnämnden och övriga aktörer minska risken för att barn och unga dras in i kriminalitet samt verka för att fler personer lämnar kriminalitet. Stöd till brottsutsatta och vittnen ska utvecklas.

Att stödja föräldrar är en av de viktigaste insatserna som samhället kan göra för att undvika att barn utvecklas negativt. Kommunen arbetar aktivt med att stödja föräldrar genom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler.

Skolan är den främsta skyddsfaktorn för unga människors liv och framtida livschanser och socialtjänsten ska stötta skolans lärande uppdrag. Därför måste samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. De skolsociala teamen spelar en nyckelroll i denna samverkan och teamens kontakter med utredningsenheterna hos socialtjänsten ska stärkas. Deras arbete ska vidare förstärkas med hjälp av statsbidragen på området. Stadsdelsnämnderna ska därutöver särskilt följa upp skolresultaten hos barn och unga i samhällets vård.

Vi vill återföra allvarssamtalen inom 48 timmar, detta då det behöver ske en snabb reaktion när unga begår sitt första brott. Istället för att lägga ner allvarssamtalen hade majoriteten kunnat arbeta för att involvera föräldrarådgivare och fältassistenter, samtidigt som polisens medverkan i samtalen behövt förbättras.

För att öka den vuxna närvaron och tryggheten i de miljöer där ungdomar vistas finns fältassistenter som genom

uppsökande verksamhet tidigt fångar upp och förhindrar att ungdomar söker sig till miljöer präglade av missbruk och kriminalitet. Det är viktigt att det uppsökande arbetet sker i nära samarbete med skola, föreningsliv, polis, näringsliv och civilsamhället.

Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med missbruksproblem får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Socialtjänsten har ett stort ansvar för att motverka hemlöshet. I det förebyggande arbetet ingår vräkningsförebyggande arbete i samverkan med övriga aktörer.

Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd med att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap samt ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatri är viktig för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser. Därför ska det pågående utvecklingsarbetet med Region Stockholm och Storsthlm utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård fortsätta.

Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter en placering på skyddat boende. Kommunen har en skyldighet att stötta brottsutsatta, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättssak. Att förändra beteendet hos våldsutövare är viktigt för att förebygga våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck och kommunen har en skyldighet att verka för att den som utsätter eller har utsatt en närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.

En viktig uppgift för socialtjänsten är att tillsammans med civilsamhället, goda krafter och andra myndigheter verka för att stärka förtroendet. Hos vissa grupper finns en utbredd misstro mot socialtjänsten, vilket gör att familjer inte söker hjälp när de borde, och att barn, unga och föräldrar inte får det stöd de har rätt till. Detta är ett samhällsproblem som måste tas på större allvar och bemötas mer systematiskt utifrån den lokala situationen, med hjälp av personer och kanaler som medborgarna litar på.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från socialtjänsten måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Staden ska fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndsbedömare. Hot och våld mot socialtjänstens medarbetare ska alltid tas på största allvar.

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för parker, natur- och kulturresevat och naturområden med hög kvalitet och ökad biologisk mångfald samt förbättrade förutsättningar för vistelse, gående och cyklister. Den gemensamma stadsmiljön ska vara välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm. I takt med att staden växer ökar användning av grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll.

I Norra innerstaden behöver parkplaneringen beakta konsekvenser till följd av klimatförändringar. Delar av Norra innerstaden är i dag en så kallad värmeö, där temperaturhöjningar kommer att innebära att stadsdelen ökar i temperatur högre än andra delar av staden. Att planera och planera grönska på ett sådant sätt att stockholmarna har tillgång till svalka bör därför prioriteras. Likaså tillgång till svalkande vatteninstallationer i samband med exempelvis parklekar och andra grönområden som stadsdelsförvaltningen ansvarar för.

Andra delar av Norra innerstaden kommer vara särskilt drabbade när höga skyfall inträffar. Delar av Stureplan och Humlegården beräknas vara särskilt drabbade av stora regnmassor. Stadsdelsförvaltningen behöver därför vara aktiv och föra en dialog med miljö- och hälsoskyddsförvaltningen för att säkerställa att skador på parker, personer och egendom är minimala skulle det värsta inträffa.

Tillgänglighetsfrågorna ska genomsyra verksamhetsplaneringen och vara en naturlig del i det dagliga arbetet. Stadsdelarnas trygghetsarbete skall vara högt prioriterat, med aktiv platssamverkan med andra aktörer.

Stadsmiljöverksamheten spelar stor roll för medborgarnas upplevelse av närmiljön och det lokala perspektivet skall tillvaratas i stadsdelsnämndernas dagliga arbete. Utveckling av stadsdelen skall ske i nära samarbete med andra nämnder.

Ekonomiskt bistånd

I Liberalernas Stockholm får alla stockholmare den hjälp som behövs för att kunna stå på egna ben och leva ett självständigt

liv. Stadsdelsnämnderna ska genom individuellt utformade insatser ge personer med ekonomiskt bistånd stöd att bli självförsörjande. Insatserna ska syfta till att hjälpa personer att snabbt nå egen försörjning för att undvika långvarigt behov av bistånd.

All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. Arbetet ska vara snabbt och effektivt med regelbundna avstämningar, samt grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadens arbetsmarknadsverksamheter. Samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument. Systematiska välfärdsbrott ska motverkas.

Det är viktigt att arbetet mot felaktiga utbetalningar och fusk fortsätter. Risken är annars att resurser tas från de som allra mest behöver dem och istället går till att finansiera organiserad brottslighet.

Arbetsmarknadsåtgärder

Jobbtorg Stockholm fortsätter att vara huvudarenan för stadens arbetsmarknadsåtgärder, medan socialtjänsten i stadsdelarna hjälper individer med arbetsförberedande åtgärder.

Många utrikesfödda kvinnor nås inte av samhällets integrationsinsatser. Det kan inte vara så att arbetsmarknadsåtgärder systematiskt nyttjas av män i större utsträckning och att kvinnor inte kommer i arbete eller egenförsörjning. Därför ska stadsdelarna särskilt fokusera på att stärka arbetet med insatser riktade mot kvinnor så att de får del av samhällets stöd.

Stadsdelsnämndernas huvuduppgift är att i enlighet med stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser stötta personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa och erbjuda dem individuellt utformat stöd i syfte att höja aktivitetsnivån, stärka hälsan, motivera och förbereda inför en arbetsmarknadsinsats.

Stadsdelarna har också en viktig uppgift att tillhandahålla feriejobb för stadens ungdomar. Feriejobb ger en första lön, referenser och en första kontakt med arbetsmarknaden. Arbeta för ungdomar är också en viktig trygghets- och integrationsskapande åtgärd. För att fler ungdomar ska få en meningsfull fritid vill Liberalerna att det ska bli möjligt att få

feriejobb även på helgerna. Den vägledande principen för feriejobben är att de ska vara meningsfulla och ge viktiga erfarenheter inför ett kommande arbetsliv.

I övrigt hänvisar vi till vår budgetreservation i kommunfullmäktige.

Daniele Fava (C) yrkar:

1. Att avslå förvaltningens förslag till verksamhetsplan 2024
2. Att återkomma med ett förslag till verksamhetsplan utifrån Centerpartiets reservation i kommunfullmäktige
3. Att därutöver anföra följande:

Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har en gemensam vision för Stockholms framtid. : En modern, frihetlig, trygg och hållbar, tillåtande och framtidsinriktad stad där det finns en mångfald av människor, företag och föreningar. Vi bejakar stadens styrkor och särart, och framförallt tror vi passionerat på stockholmarnas potential och möjligheter att var och en och tillsammans forma sina egen framtid och förverkliga sina drömmar.

I vårt Stockholm bemöts utmaningar genom samarbeten mellan staden, företagen, akademin och det civila samhället. Hit ska forskare, turister, investerare och studenter från hela världen söka sig. Stockholm ska vara en stad för alla – barn och unga, vuxna och äldre, inflyttade och de som bott här hela livet, företagare och anställda. Vi tror på stockholmarnas förmåga och rätt att bestämma över sina egna liv och därför är det också viktigt att alla stockholmare är en del av samhällsbygget och både vill och kan bygga sig en bättre framtid. Stockholm ska fortsätta utvecklas i takt med vad stockholmarna önskar, behöver och drömmer om.

Vi står på stockholmarnas sida och har en tydlig målsättning med vår politik, att lösa de problem som stockholmarna upplever. Det är inte ett löfte om att politiken kan lösa alla problem. Men det är ett löfte om att vi ska lösa de problem som bara kan lösas genom politiska beslut. Vi ska värna och utveckla Stockholm och ta tillvara på dess unika karaktär och skönhet. När staden utvecklas ska det göras med samförstånd med de som bor här.

Vi accepterar aldrig att människor i Stockholm får sin frihet begränsad på grund av diskriminering, rasism, antisemitism eller otrygghet. Vi arbetar målmedvetet för ökad frihet genom kraftfulla insatser mot den brottslighet som idag orsakar svåra problem i delar av staden och som begränsar människors frihet.

Ordning och reda i stadens ekonomi är en förutsättning för att alla verksamheter i staden ska fungera. Service och omsorg till stockholmarna är utgångspunkten i stadsdelsnämndernas verksamheter, oavsett om den handlar om förskola, äldreomsorg, stadsmiljöarbete eller någon annan fråga som stadsdelsnämnderna tar beslut om.

Centerpartiet har lämnat ett eget förslag till budget för Stockholms stad 2024. I vår budgetreservation i kommunfullmäktige finns bland annat en omfattande satsning på ytterstaden, ökade idrottsinvesteringar och en rad konkreta åtgärder för att Stockholm ska visa vägen inom miljö- och klimatområdet, inklusive mer resurser till skötsel av parker och grönområden och mer svensk mat på tallriken.

Klimatet är en ödesfråga som kräver kraftfulla åtgärder och hållbara reformer. Den globala uppvärmningens konsekvenser blir alltmer dramatiska och ödesmättade. Det är helt nödvändigt att minska de klimatpåverkande utsläppen. Det kräver att politiken sätter miljöfrågan högst på agendan, tar modiga beslut och vågar prioritera verkningfulla åtgärder. ”Vi har inte ärvt jorden av våra föräldrar, vi har lånat den av våra barn”.

Stockholmarna älskar sina grönområden och vatten både för rekreation och motion. Centerpartiet vill förena storstadens puls med gröna, rofyllda miljöer. Därför vill vi slå vakt om grönområden och den stadsnära naturen och anlägga fler parker och grönytor, Vi vill att våra vatten- och kajområden ska utvecklas och bli tillgängliga för flera.

Det är viktigt att skapa, utveckla och rusta parker, torg och gångstråk till mötesplatser och gröna oaser men också för att motverka klimatkrisen och öka den biologiska mångfalden. Träd bidrar till att binda koldioxid och fungerar som kolsänkor genom att öka antalet träd i staden enligt principen 3-30-300 som norm i all stadsplanering. Denna innebär att varje stockholmare ska kunna se minst tre träd, stads kvarter ska täckas av minst 30 procent trädkrona och att invånare inte ska ha mer än 300 meter till närmaste grönområde. Principen bör tillämpas för nya bostadsområden som Norra Djurgårdsstaden, Hjorthagen, Hagastaden men också vid

upprustning av Östermalmstorg samt av kajen vid Strandvägen.

Centerpartiet vill att resurser avsätts för att rusta Vallhallavägens allé. I synnerhet östra delen är problematisk eftersom cyklister, gångtrafikanter och parkerade bilar här trängs på en liten yta. Det behövs tryggare och säkrare gång- och cykelvägar, en grönare parkallé som också kan fyllas med kultur, spontanidrott, odling och kaféer.

I nyproduktion som vid Hagastaden, Frihamnen, Värtahamnen och Loudden är det också viktigt att vi har en tydlig idrottsnorm som garanterar att vi bygger idrottsytor utifrån den lokala idrottsrörelsens behov. Samråd bör alltid ske med den lokala idrottsrörelsen samt övriga civilsamhället med friskvård för alla ålderskategorier som tydligt riktmärke.

Friskvård eller förebyggande hälsovård är ett försummat område överhuvudtaget i stadsplaneringen. Det är allmänt accepterat att rörelse i unga år präglar motion och idrottande hela livet och att rörelse i sig motverkar många sjukdomar som demens, hjärtsjukdomar och cancer förutom att det styrker det allmänna välbefinnandet. Kategorin äldre behöver möjlighet att välja rörelse i mera anpassad form. En helhetssyn på detta mänskliga grundbehov torde vara samhällsekonomiskt mycket lönsamt.

Förskoleverksamheten är en viktig del av stadsdelsnämndens ansvarsområde. Här grundläggs språkutveckling, senare skolresultat, socialt samspel och t o m levnadsvanor till viss del. Här är rörelse kanske allra viktigast, eftersom man vet att det finns ett positivt samband mellan kost, rörelse och hälsa som grundläggs redan i förskoleåldern.

Övertron på digitala hjälpmedel och spel har på senare tid blivit allt tydligare i alla barn- och ungdomsgrupper. Redan som små tittar barn gärna på plattor i stället för att läsa eller bli lästa för. Allt fler varningar har kommit att detta är skadligt och inverkar menligt på förmågan att senare läsa och skriva. Här har förskolan en viktig uppgift att motverka detta osunda beroende av passivt tittande genom att helt undvika digitala inslag i den pedagogiska verksamheten.

Samarbetet förskola och socialtjänst är väsentligt för att i tid fånga upp barn med trassliga hemförhållanden eller utvecklingsstörningar av olika slag. Centerpartiet menar att om stödinsatser görs tidigt är det den bästa förebyggande åtgärden för både barnet och samhället.

Demografin i innerstaden kommer fram till 2030 att förändras kraftigt. Andelen äldre över 80 år kommer att öka med över 50 %, vilket ställer stora krav välfärdens utformning och organisation. Samtidigt blir seniorer allt friskare och lever längre med ofta 10-15 friska år efter pensioneringen. Inom vård och omsorg för multisjuka äldre ställs stort hopp till digitalisering som kostnadssänkande verktyg. Administrativt finns säkert vinster att göra men att låta laptopen ersätta mänsklig kontakt är fel. Att däremot för de allt friskare seniorerna i åldern 60 till 80 år aktivt stimulera användningen och höja kunskapen i digitala hjälpmedel bör vara ett inslag i stadsdelen. Här finns flera ideella aktörer typ Seniornet att samarbeta med.

Äldrebostäderna är för få i förhållande till behovet. I stadsplaneringen bör olika åldersgrupper blandas vid nyproduktion. Vanliga medborgare, studenter och seniorer kan med fördel bo nära varandra i stället för att varje kategori bor för sig. En stad blir mera levande på det sättet och olika grupper förstår varandra bättre.

Tryggheten i staden är enligt flera enkäter ganska god. Bland äldre har vi dock en lavinartad ökning av antalet bedrägerier, allt ifrån romansbedrägerier till telefonbedrägerier. Här borde stadsdelen ha en viktig uppgift att både inom vård- och omsorgsdelen men även i sin öppna verksamhet mot äldre aktivt varna för detta och ge råd. Allt för många särskilt sköra äldre har blivit frånlurade stora belopp av förslagna kriminella samtidigt som mörkertalet misstänks vara stort.

Anders Lindman (SD) yrkar:

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan utifrån Sverigedemokraternas skuggbudget 2024.
3. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna har i sin skuggbudget för 2024 redogjort för våra visioner, mål och inriktningar. För att genomföra detta ska förvaltningen återkomma till nämnden med en omarbetad verksamhetsplan.

Beslutsgång

Ordföranden identifierar fem förslag till beslut: Förvaltningens förslag, förslaget från Petra Gardos Ek m.fl. (M), förslaget från Linnea Sandström Lange (L), förslaget från Daniele Fava (C) samt

förslaget från Anders Lindman (SD). Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservationer

Petra Gardos Ek m.fl. (M), Linnea Sandström Lange (L), Daniele Fava (C) och Anders Lindman (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Särskilda uttalanden

Petter Martinsson m.fl. (S), Tomas Dillén m.fl. (V) och Bo Magnusson (MP) lämnar följande särskilda uttalande till protokollet:

Vi delar förvaltningens förslag till beslut och vill därutöver anföra:

Under verksamhetsåret 2024 kommer den rödgröna majoriteten i Norra innerstaden särskilt att prioritera tre områden – välfärden, tryggheten och klimatet.

1. Välfärden. I en svår tid är det viktigare än någonsin att Norra innerstadens välfärd står starkt rustad för att möta medborgarnas behov. Att det redan planerade övertagandet av ytterligare ett vård- och omsorgsboende i egen regi genomförs framgångsrikt under året har högsta prioritet. Därtill utreds förutsättningarna att driva nattinsatser inom hemtjänsten i egen regi. Det hälsofrämjande arbetet med stadens äldre utökas, inkluderande ett fortsatt arbete med att erbjuda kulturupplevelser och intellektuell stimulans. Och för att skapa bättre förutsättningar för välfärdens viktigaste resurs – personalen – utvärderas schemalaggingen för att förbättra möjligheterna att kombinera arbetsliv och privatliv, inte minst för småbarnsföräldrar. Kompetenshöjande insatser stärks, och det stadsövergripande målet med ramtid tas i beaktande. En ny metod utarbetas för att möjliggöra bättre uppföljning och utvärdering av arbetet med rätten till heltid.
2. Tryggheten. För att skapa en långsiktig trygghet är det förebyggande arbetet helt avgörande. En viktig del i detta är närvaron av engagerade vuxna och tillgången till en meningsfull fritid. Därför ska arbetet med att erbjuda fritidsaktiviteter över hela stadsdelen utökas. En riktad satsning genomförs för att öka

vuxennärvaron vid Sergels torg. Ambitionen höjs vad gäller antalet feriejobb. Tillämpningen av den stadsövergripande strategin för parklekar utreds, med särskilt fokus på hur parklekarna kan användas i det förebyggande arbetet.

3. Klimatet. Stadsdelens parker är ovärderliga i Stockholms klimat- och miljöarbete. Under året sker fortsatt arbete med klimatanpassning och steg tas för att öka trädkronstäckningen. Den biologiska mångfalden i stadsdelens naturområden värnas bland annat genom att förutsättningar skapas för fler pollinatörer. Graden av fossilfria transporter och arbetsredskap ökar i förvaltningens verksamheter. Satsning på klimatsmart och ekologisk mat skall fortsätta.

Utöver ovanstående tillkommer ett antal initiativ för att stärka demokratin i stadsdelen. För att öka det lokaldemokratiska engagemanget under året genomförs medborgardialoger, vissa med särskilt fokus på ungdomar och seniorer. Och för att ytterligare stärka demokratiarbetet kommer försöksverksamhet med mobila medborgarkontor att inledas.

För den rödgröna majoriteten i Norra innerstadens stadsdelsnämnd är det självklart att det offentliga nu behöver ta ökat ansvar. För att skapa ett bättre samhälle för allt och alla.

Handlingar i ärendet

- NI 2023/1137-1 Verksamhetsplan för Norra innerstadens stadsdelsnämnd år 2024
- NI 2023/1137-7 Bilaga 1. Blankettset
- NI 2023/1137-2 Bilaga 4. System för internkontroll
- NI 2023/1137-3 Bilaga 5. Kompetensförsörjningsplan
- NI 2023/1137-8 Bilaga 2. Plan för upphandling 2024-2026
- NI 2023/1137-9 Bilaga 3. Ansökan om budgetjusteringar för särskilda ändamål
- NI 2023/1137-4 Bilaga 6. Ledningens genomgång 2024
- NI 2023/1137-5 Bilaga 7. Lägesbild
- NI 2023/1137-6 Bilaga 8. Väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan
- NI 2023/1137-10 Protokoll MBL 2023-12-11
- NI 2023/1137-11 Bilaga 1. MBL Sveriges Lärares yrkanden och arbetsgivarens svar
- NI 2023/1137-12 Bilaga 2. MBL SSR:s yrkanden och arbetsgivarens svar

- NI 2023/1137-13 Bilaga 3. MBL Kommunals yrkanden och arbetsgivarens svar

§ 11 Yttrande i mål om laglighetsprövning enligt kommunallagen

NI 2023/984

Beslut

1. Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till förvaltningsrätten i Stockholm som sitt yttrande.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningsrätten i Stockholm har förelagt Norra innerstadens stadsdelsnämnd att yttra sig över inkomsten överklagan av stadsdelsnämndens beslut från sammanträdet den 19 oktober 2023, § 3, ”Balanslista över inkomna medborgarförslag till Norra innerstadens stadsdelsnämnd år 2023”, diarienummer NI 2023/422. Förvaltningen bedömer att klaganden inte anfört någon omständighet som innebär att beslutet strider mot lag eller annan författning.

Handlingar i ärendet

- NI 2023/984-8 Yttrande i mål om laglighetsprövning enligt kommunallagen
- NI 2023/984-9 Bilaga 1. Överklagan (webbversion)

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Pétra Helena,Gardos Ek	2023-12-15
Alf Petter Henrik,Martinsson	2023-12-14